

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від «26» серпня 2020 року
(протокол № 1)

Реабілітаційні технології при вадах розвитку у дітей

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

(назва освітнього ступеня)

предметної спеціальності **014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)**

(шифр і назва спеціальності)

**Бердянськ
2020 рік**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Осіпов В.М., доцент, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації;
Расторгуєва І.С., викладач кафедри біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації.

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету «22» серпня 2020 року, протокол № 1.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Реабілітаційні технології при вадах розвитку у дітей» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальностей: 014 Середня освіта (Здоров'я людини) та 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Реабілітаційні технології при вадах розвитку у дітей», є формування професійних знань, умінь і навичок в галузі фізичної реабілітації в роботі з дітьми, котрі мають порушення розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки: Анатомія і фізіологія людини, реабілітаційні технології при порушеннях опорно-рухового апарату, інклюзивна освіта, психологічний супровід в реабілітації з основами психофізіології.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “ Реабілітаційні технології при вадах розвитку у дітей ” є сформувати у студентів базові знання із застосування тілесно-орієнтованих практик, які можуть використовуватися в роботі з дітьми, що мають проблеми в розвитку, навчанні, поведінці та методик, таких як ерготерапія, сенсорна інтеграція, мозочкова стимуляція, сенсомоторна корекція, освітня кінезіологія.; знання загальних теоретичних положень і принципів роботи з зазначеними методами, використання ігри та вправи, спеціального обладнання.

1.2. Завдання дисципліни:

1. Вивчення завдань і принципів реабілітації при вадах розвитку дітей;
2. Ознайомлення з методиками, які застосовуються при виявленні та корекції порушень розвитку дитини.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентостей:

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ФК 14. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці корекційно-реабілітаційної роботи.

ФК 15. Здатність супроводжувати індивідуальні програми реабілітації для дітей із порушеннями психофізичного розвитку.

ФК 16. Здатність організовувати інклюзивний освітній процес.

Та демонструвати такі результати навчання:

ПРН 8. Уміти керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.

ПРН 17. Застосовувати знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів корекційно-реабілітаційної роботи.

ПРН 18. Уміти здійснювати реабілітаційні заходи для усунення або компенсації рухових порушень та асоційованих з ними обмежень активності та участі дитини в діяльності.

ПРН 19. Уміти організовувати інклюзивний освітній процес.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль № 1. Технології корекції при вадах розвитку дітей грудного віку (до 1 року життя).

Фізіологічні особливості дітей грудного віку. Морфологічні та функціональні особливості нервової системи, кісткової системи. Вікові зміни в системі крові. Морфологічні зміни та основні функціональні параметри серцево-судинної та дихальної систем дітей першого року життя.

Змістовий модуль № 2. Технології корекції при вадах розвитку дітей грудного віку (до 1 року життя).

Лікувальна фізична культура для дітей групи ризику і хворих першого року життя. Природні та при формовані фізичні фактори у реабілітації хворих дітей першого року життя. Методика оздоровчого плавання дітей першого року життя по Фірсову З. П.

Змістовий модуль № 3 . Реабілітаційні технології при вадах розвитку ОРА дітей першого року життя.

Реабілітація дітей з вродженою дисплазією кульшового суглобу і вивиху стегна. Фізична реабілітація дітей з вродженою м'язовою кривошиєю. Клінічний перебіг захворювання. Шляхи реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.

Змістовий модуль № 4 Технології корекції при вадах розвитку дітей.

Методика: Вправа та рух. (РЕКіР). Загальна характеристика методики. Застосування ігрової методики для гармонійного розвитку малюка. Реабілітаційні технології при вадах розвитку ОРА. Завдання, засоби та форми ЛФК при порушеннях постави та сколіозі. Методика проведення занять при дефектах постави та сколіозі. Завдання, засоби та форми ФВ при плоскостопості. Методика проведення занять при плоскостопості. Профілактика порушень постави та плоскостопості.

Змістовий модуль № 5 Реабілітаційні технології при вадах зору та слуху у дітей.

Загальні відомості про глухоту. Завдання та засоби ЛФК при дефектах слуху. Особливості корекційно-педагогічної роботи з глухими дітьми. Стан розвитку рухової активності дітей з вадами слуху. Особливості лікувальної фізичної культури для осіб із порушеним слухом у різному віці. Загальні відомості про зір та основні вади зору. Завдання ЛФК при вадах зору. Засоби профілактики порушень зору. Особливості методики ФВ при вадах зору. Стан фізичного розвитку дітей різного віку з вадами зору. Особливості лікувальної фізичної культури для осіб із

порушеним зором у різному віці.

Змістовий модуль № 6 Реабілітаційні технології дітей з порушенням мовлення.

Сучасні методики в реабілітації дітей з мовленнєвими порушеннями. Дихальні методики в оздоровленні дітей з порушенням мовлення.

Змістовий модуль № 7 Теорія сенсорної інтеграції та методики її практичного застосування.

Сенсомоторний розвиток дитини в період дошкілля. Сприймання як базовий пізнавальний процес дошкілля дитиною. Участь нервової системи у пізнаванні світу дитиною: рецептори, провідні шляхи, проекційні зони. Характер та розвиток перцептивних дій. Теорія сенсорної інтеграції. Порушення сенсорної інтеграції. Виявлення порушень сенсорної інтеграції.

Змістовий модуль № 8 Теорія сенсорної інтеграції та методики її практичного застосування.

Теорія сенсорної інтеграції. Порушення сенсорної інтеграції. Виявлення порушень сенсорної інтеграції. Порушення тактильного сприйняття. Порушення зорового сприйняття. Порушення слухового сприйняття. Порушення сенсорної інтеграції у дітей з аутизмом. Методики сенсомоторної корекції. Основні складові сенсомоторної корекції: Дихальні вправи. Окорухові вправи. Повзання. Масаж. Вправи на формування просторових уявлень. Формування взаємодії півкуль. Розвиток ритмів. Вправи для розвитку дрібної моторики рук. Ігри та вправи на розвиток зорово-моторної координації.

Змістовий модуль 9. Методика стимуляції мозочку.

Будова та функції головного мозку. Огляд головного мозку. Черепні нерви та їх позачерепні розгалуження, зони іннервації. Методика стимуляції мозочку. Теорія та обґрунтування методики. Програма Learning Breakthrough (Balametrics). Обладнання. Вправи, націлені на стимуляцію мозочку.

Змістовий модуль 10. Ерготерапія у спеціальному виховному процесі.

Загальні відомості про ерготерапію. Ерготерапія як основа лікувального процесу. Форми ерготерапії. Моделі ерготерапевтичної оцінки діяльності. Оцінювання функціонування обмежень життєдіяльності та здоров'я. Ерготерапія в навчальному процесі. Практична робота ерготерапевта. Міжнародний досвід застосування ерго-терапії в спеціальному і стандартному освіті (США, Канада). Прості прийоми ерготерапевта для практичного застосування.

3. Рекомендована література

Базова :

1. Вакуленко Л.О., Клапчук В.В. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: [підручник]/Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчук.- Тернопіль :ТДМУ, 2018. – 372 с.

2. Витоки здоров'я дитини: навч.-метод. посібн. / Денисенко Н.Ф., Лиходід Л.В., Лупінович С.В., Михайліченко А.Ф. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. - 160 с.

3. Гаяш О.В. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням : Методичні рекомендації / Укладач О. В. Гаяш. – Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2014. – 108 с.

4. Дивитися і бачити: путівник для батьків дітей із порушеннями зору: навч.-метод. посіб. / [упор. І. О. Калініченко]. – Полтава : ПОППО, 2016. – 88 с.

5. Закон України Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Документ 2961-IV, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.01.2020, підстава - 2671-VIII.

6. Левченко В.А. Фізична реабілітація в дитячому віці: навч. посіб. / В.А. Левченко, І.П. Вакалюк, В.М. Бондаренко, В.М. Макота, Н.П. Гайналь; Прикарпат. нац. ун-т ім. В.Стефаника; Івано-Франківський нац. мед. ун-т. - Івано-Франківськ: Видавн. ц-р Івано-Франківського нац. мед. ун-ту, 2009. - 542 с.

7. Мухін В.М. Фізична реабілітація / В.М. Мухін. - К: Олімпійська література, 2000. – 424с.

8. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я: МКФ / пер. з англ. ВООЗ 2001 р. МОЗ України. – Київ, 2018. – 259 с.

9. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації: навч. посіб. / Т.Бойчук, М.Голубєва, О.Левандовський, Л.Войчишин. Л.: ЗУКЦ, 2010. – 240 с.

Допоміжна:

1. Айрес Э. Ребенок и сенсорная интеграция. Понимание скрытых проблем развития / Э. Айрес. – Теревинф. – 2017 г. – 277 с.

2. Бутов Р.С. Характеристика функціонального стану слабозорих дітей шкільного віку в умовах спеціалізованого навчального закладу / Р.С. Бутов // Молода спортивна наука України. – 2013. – Т.3 – С. 40-45.

3. Богуш А. М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. / А. М. Богуш. Навчально-методичний посібник. – К. : Видавничий Дім «Слово». – 2008.

5. Борщевська Л.В., Зіброва А.В., Іванова І.Б. та ін. На допомогу батькам, що мають дітей з особливими потребами. - К.: Український інститут соціальних досліджень, 1999.- 79с.

6. Краузе Е.Н. Логопедический массаж и артикуляционная гимнастика: Практическое пособие / Е.Н. Краузе. - 2-е изд.- СПб: Корона принт, 2005. – 80 с.

7. Ерготерапія. Підручник для студентів бакалаврського напрямку підготовки «Ерготерапія» на 1-у медичному факультеті Карлового університету / Швесткова О, Свєцена К. та кол. перекл. з чеської, Київ, 2019. – 196 с.

4. Методи навчання:

Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення).

Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Практичні: вправи, практичні роботи.

Методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок.

Метод навчальної дискусії – суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу.

Метод пізнавальних ігор – моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів.

Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу; метод опори на життєвий досвід здобувачів.

Метод усного контролю: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; метод письмового контролю; метод тестового контролю.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

6. Система оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни